

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Затверджую

Т.в.о. декана юридичного факультету
Надія МОСКАЛЮК
«___» _____ 2023 р.

Затверджую

Директор ННІПОТ
Святослав ПІГЕЛЬ
«___» _____ 2023 р.

Затверджую

В.о. проєктора з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
«___» _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Фінансове право»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 08 Право

Спеціальність – 081 Право

Освітньо-професійна програма – Право

Кафедра конституційного, адміністративного та фінансового права

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичних (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ	Самост. робота студ. (год.)	Всього (год.)	Екз./ Зал. (сем.)
Денна	3	5	28	14	3	6	99	150	5, екзамен
Заочна	3	5	8	4	-	-	138	150	5, екзамен

Тернопіль – ЗУНУ, 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 08 – Право, спеціальності 081 – Право, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 9 від 26.05.2021 р.

Робочу програму склала доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, д.ю.н., доцент Оксана ШЕВЧУК

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Мар'яна КРАВЧУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 081 Право, протокол №1 від 30 серпня 2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Гарант ОП Наталія ЧУДИК

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВЕ ПРАВО»**

1. «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»

Дисципліна «Фінансове право»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань : 08 «Право»	Обов’язкова дисципліна Мова викладання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність : 081 «Право»	Рік підготовки: Денна – 3 Заочна – 3 Семестр: Денна – 5 Заочна – 5
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – Право	Лекції: Денна – 28 (год.) Заочна – 8 (год.) Практичні заняття: Денна – 14 (год.) Заочна – 4 (год.)
Загальна кількість годин – Денна – 150 Заочна – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: Денна – 99 (год.) Заочна – 138 (год.) Тренінг, КПІЗ: Денна – 6 (год.) Індивідуальна робота : Денна – 3 (год.)
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Програма і тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне вивчення студентами основних понять фінансового права та запам'ятовування його системи, засвоєння повноважень органів, що здійснюють фінансовий контроль, та бюджетних повноважень цих органів, основних правових засад безготівкового і готівкового грошового обігу, порядку відкриття рахунків, принципів та порядку валютного регулювання в Україні. З цією метою вони мають добре орієнтуватися у фінансовому законодавстві та знати основні положення найважливіших нормативних актів. Після вивчення курсу студенти повинні вміти оперувати фінансово-правовими поняттями, вміти знайти необхідний документ чи норму, аналізувати і роз'яснювати конкретні ситуації, що виникають у сфері фінансово-правового регулювання, приймати необхідні рішення у відповідності із законодавством.

2.2. Завдання вивчення дисципліни: засвоїти засади правового регулювання інститутів фінансового права, його основні поняття, зміст нормативно-правових актів, основні проблеми та динаміку фінансового права; вміти знаходити та застосовувати норми відповідних нормативно-правових актів у конкретних ситуаціях, аналізувати факти та обставини і формувати правову позицію; виробити навички роботи із законодавством, спеціальними періодичними виданнями у сфері фінансового права, аналітичного мислення та аналізу.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Фінансове право» передбачає наявність у студентів певних знань та навичок, зокрема, з таких дисциплін «Теорія держави і права», «Адміністративне право», «Конституційне право», «Правові інституції України». Зокрема, студенти повинні розуміти систему права України, систему органів публічної влади, особливості публічно-правових відносин, правові інституції України, їх компетенцію тощо.

2.5. Результати навчання:

В результаті вивчення курсу «Фінансове право» студенти повинні:

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»

Змістовий модуль 1. Загальна частина фінансового права

Тема 1. Поняття, предмет, метод та система фінансового права.

Поняття фінансового права. Предмет фінансового права. Метод правового регулювання у фінансовому праві. Принципи та функції фінансового права. Виникнення фінансового права. Місце фінансового права в системі права України. Система фінансового права. Характеристика системи фінансового права. Загальна частина фінансового права. Особлива частина фінансового права. Фінансове законодавство. Джерела фінансового права. Наука фінансового права.

Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.

Фінансово-правові норми, їх зміст, особливості та види. Структура фінансово-правової норми. Класифікація фінансово-правових норм. Фінансово-правові відносини, їх зміст і особливості. Суб'єкти фінансового права і фінансових правовідносин.

Тема 3. Правові основи фінансового контролю в Україні.

Суть і значення фінансового контролю. Фінансова дисципліна. Основний зміст фінансового контролю. Види фінансового контролю. Види фінансового контролю в залежності від фактору часу проведення контролю. Попередній фінансовий контроль. Поточний фінансовий контроль. Наступний фінансовий контроль. Обов'язковий та добровільний фінансовий контроль. Класифікація видів фінансового контролю за суб'єктним складом органів, що його здійснюють. Методи фінансового контролю. Поняття та види ревізій. Поняття та види перевірок. Порядок та підстави проведення ревізій та перевірок, оформлення їх результатів, права та обов'язки сторін процесу перевірки чи ревізії. Фактичні і документальні ревізії. Поділ ревізій за критерієм періоду діяльності, який обслідується. Вибіркові і фронтальні ревізії. Поділ ревізій за критерієм об'єкту діяльності, що перевіряється. Комплексні та тематичні ревізії. Підстави та порядок проведення ревізій та перевірок. Документальне оформлення результатів ревізії. Зміст акту ревізії та порядок його складання та підписання. Фінансовий моніторинг: поняття, види, підстави та порядок здійснення. Організація та органи фінансового контролю. Повноваження державних органів при здійсненні фінансового контролю. Загальнодержавний фінансовий контроль. Відомчий фінансовий контроль. Фінансовий контроль на регіональному рівні.

Змістовий модуль 2. Особлива частина фінансового права

Тема 4. Бюджетне право і бюджетна система України.

Бюджетне право як інститут фінансового права. Особливості предмету бюджетного права. Бюджетно-правові норми, їх класифікація. Бюджетні правовідносини, їх особливості. Бюджет як правова категорія. Бюджетний період. Склад бюджетного законодавства. Бюджетний кодекс України. Поняття бюджетної системи, її структура. Зведені бюджети. Принципи бюджетної системи України. Поняття бюджетної класифікації. Структура бюджетної класифікації. Доходи бюджету, їх класифікація. Видатки бюджету та їх класифікація. Фінансування бюджету. Державний борг. Складові частини бюджету. Загальний фонд бюджету. Спеціальний фонд бюджету. Запозичення, дефіцит та профіцит бюджету. Поняття державного бюджету. Доходи і видатки державного бюджету України. Поняття місцевого бюджету. Надходження та витрати місцевих бюджетів. Надходження до бюджету розвитку місцевих бюджетів. Витрати бюджету розвитку місцевих бюджетів. Запозичення до місцевих бюджетів.

Тема 5. Бюджетний процес та його учасники.

Поняття бюджетного процесу. Стадії бюджетного процесу.

Головні розпорядники, розпорядники і одержувачі бюджетних коштів та їх повноваження. Бюджетні призначення. Резервний фонд бюджету. Безспірне списання коштів бюджету. Порядок подання та розгляду законопроектів, які впливають на доходну чи видаткову частину бюджетів. Складання проекту державного бюджету України. Розгляд та прийняття державного бюджету України. Повноваження Кабінету Міністрів України на стадії розгляду та прийняття державного бюджету. Повноваження Комітету з питань бюджету на стадії розгляду та прийняття державного бюджету. Виконання державного бюджету України. Казначейська форма обслуговування бюджету. Роль Міністерства фінансів України на стадії виконання бюджету. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету на стадії виконання бюджету. Стадії виконання Державного бюджету України за видатками. Верховна Рада України у бюджетному процесі. Внесення змін до закону про державний бюджет України. Захищені видатки бюджету. Складання місцевих бюджетів. Розгляд та затвердження місцевих бюджетів. Виконання місцевих бюджетів. Порядок внесення змін до рішення про місцевий бюджет.

Тема 6. Міжбюджетні відносини.

Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин. Видатки на здійснення повноважень, що виконуються за рахунок коштів державного бюджету та місцевих бюджетів. Розмежування видів видатків на основі принципу субсидіарності з урахуванням критеріїв повноти надання послуги та наближення її до безпосереднього споживача. Розмежування видатків між бюджетами. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України. Міжбюджетні трансферти: поняття та види. Видатки, які здійснюються з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення та їх об'єднань та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Видатки, які здійснюються з районних бюджетів та бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим і міст обласного значення, та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Видатки, які здійснюються з бюджету Автономної Республіки Крим і обласних бюджетів та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості. Субвенції з державного бюджету. Дотація вирівнювання з Державного бюджету України.

Тема 7. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за бюджетні правопорушення.

Повноваження Верховної Ради України по здійсненню контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Повноваження Комітету Верховної Ради України з питань бюджету по контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Повноваження Рахункової палати по контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Поняття бюджетного правопорушення. Підстави для призупинення бюджетних асигнувань. Відповідальність за бюджетні правопорушення. Зупинення операцій з бюджетними коштами. Повноваження відповідних органів та осіб щодо порушників бюджетного законодавства. Порядок прийняття та оскарження рішення про накладення стягнення за бюджетне правопорушення.

Тема 8. Правове регулювання державних доходів.

Поняття і система державних доходів. Основи правового регулювання державних доходів. Податкове право. Податкові правовідносини: особливості і види. Зміст податкових правовідносин: об'єкт правовідношення, суб'єкт правовідношення, права та обов'язки суб'єктів правовідношення, підстави виникнення правовідношення. Джерела податкового права. Податково-правові норми, їх характеристика і види. Особливості податкових норм. Класифікація податкових норм. Структура податкової норми. Податкове правопорушення. Підстави притягнення до відповідальності за порушення податкового законодавства. Види відповідальності за порушення податкових норм.

Тема 9. Правова природа податку.

Поняття податку і системи оподаткування. Функції і принципи податку. Ознаки податку. Співвідношення податку, збору і мита. Поняття податкової системи. Принципи оподаткування. Типи та особливості податкових систем. Класифікація податків та зборів. Правовий механізм податку. Загальнодержавні податки та збори. Місцеві податки та збори. Правовий режим неподаткових платежів до бюджету.

Тема 10. Правове регулювання державних видатків та бюджетного фінансування.

Поняття державних видатків. Принципи фінансування. Поняття та принципи бюджетного фінансування. Поняття кошторисно-бюджетного фінансування, об'єкти фінансування. Кошторис як індивідуально-плановий акт, його зміст. Порядок складання та затвердження кошторисів. Порядок кошторисно-бюджетного фінансування. Порядок здійснення видатків державного бюджету. Порядок здійснення платежів з реєстраційних рахунків. Соціально-культурні видатки. Фінансування охорони здоров'я, освіти та науки. Видатки на культуру та мистецтво. Фінансування оборони. Фінансування органів законодавчої, виконавчої влади, судових та правоохоронних органів. Власні надходження бюджетних установ.

Тема 11. Правові основи державного кредиту, державних і муніципальних позик та державного і муніципального боргу.

Поняття і функції державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний борг. Рефінансування державного боргу. Форми державного внутрішнього кредиту. Державна позика як форма державного кредиту. Облігація. Казначейське зобов'язання. Державна внутрішня позика. Класифікація позик. Процентні позики. Позики з твердим та плаваючим доходом. Позики ринкові і неринкові. Облігаційні і безоблігаційні позики. Казначейські позики. Муніципальні позики, порядок здійснення та оформлення. Види позик в залежності від їх погашення. Правові основи державного кредитування. Правовідносини України з іноземними державами і міжнародними фінансово-кредитними організаціями в галузі державного кредиту. Міжнародний державний кредит. Міжнародні фінансово-кредитні установи. Нормативно-правове забезпечення відносин в галузі державного кредиту.

Тема 12. Правові основи державного страхування.

Поняття і функції страхування. Об'єкти та суб'єкти державного страхування. Основні види і принципи державного соціального страхування. Перестраховування: поняття та правове регулювання. Страхування від непрацездатності. Об'єкти, суб'єкти, нарахування страхових внесків. Страхування від нещасного випадку. Об'єкти, суб'єкти, нарахування страхових внесків. Страхування на випадок безробіття. Об'єкти, суб'єкти, нарахування страхових внесків. Сплата страхових внесків та подання звітності по державному соціальному страхуванню. Правові засади державного пенсійного страхування. Структура та суб'єкти системи пенсійного страхування в Україні. Недержавне пенсійне страхування. Правовий статус Фондів державного соціального страхування. Порядок проведення перевірок страхувальників. Відповідальність страхувальників за порушення законодавства про державне соціальне страхування. Правові засади державного регулювання страховою справою. Державний нагляд за страховою діяльністю на території України. Основні функції Уповноваженого органу нагляду за страховою діяльністю. Порядок ліцензування страхової діяльності.

Тема 13. Правове регулювання банківської системи України.

Фінансово-правовий інститут регулювання банківської діяльності. Банківська система України: правова характеристика. Правовий статус Національного банку України. Правовий статус комерційних банків. Банківське регулювання і банківський нагляд.

Тема 14. Правові засади грошового обігу та розрахунків.

Правові засади грошового обігу. Правове регулювання готівкового обігу. Ліміт залишку готівки в касі. Відповідальність за перевищення ліміту залишку готівки в касі. Готівкові розрахунки: умови та порядок здійснення. Правові засади платіжних систем. Види платіжних систем та їх характеристика. Правове регулювання безготівкових розрахунків. Форми безготівкових розрахунків. Обов'язки банків при забезпеченні безготівкових розрахунків. Розрахунки з використанням платіжного доручення. Розрахунки з використанням платіжної вимоги-доручення. Розрахунки з використанням платіжної вимоги. Розрахунки з використанням чека. Розрахунки з використанням акредитива. Виконання банками постанов про арешт рахунків. Види векселів та порядок розрахунків ними. Правове регулювання розрахунків пластиковими картками. Порядок емісії та використання пластикових карток в розрахункових операціях. Види рахунків та порядок їх відкриття в установах банків. Види рахунків, що відкриваються юридичними особами. Види рахунків, що відкриваються фізичними особами. Види рахунків, що відкриваються нерезидентами. Відкриття рахунків нерезидентами. Порядок відкриття рахунків. Порядок закриття рахунків. Підстави для закриття рахунків. Договір банківського рахунку (на розрахунково-касове обслуговування).

Тема 15. Правові засади валютного регулювання і валютного контролю.

Поняття валюти та валютних цінностей. Особливості правового регулювання валютних відносин. Операції з іноземною валютою, що дозволяються законодавством України. Торгівля іноземною валютою. Купівля продаж іноземної валюти. Міжбанківська валютна біржа. Порядок здійснення розрахунків іноземною валютою. Іноземні інвестиції: правовий режим. Переміщення валюти через митний кордон України. Переміщення валюти юридичними особами. Переміщення валюти фізичними особами. Валютний контроль. Органи, уповноважені здійснювати валютний контроль. Відповідальність за порушення валютного законодавства. Види відповідальності. Види санкцій. Порядок накладення санкцій.

4. СТРУКТУРА ЗАЛКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»

(денна форма навчання)

№	Назва теми	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг КПЗ	Самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Загальна частина фінансового права							
1.	Тема 1. Поняття, предмет, метод та система фінансового права.	2	2	1	3	6	Тести, опитування
2.	Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.	2				6	Тести, опитування есе
3.	Тема 3. Правові основи фінансового контролю в Україні.	2	2			6	Тести, опитування практичних завдань
Змістовий модуль 2. Особлива частина фінансового права							

4.	Тема 4. Бюджетне право і бюджетна система України.	2		2	3	6	Тести, опитування
5.	Тема 5. Бюджетний процес та його учасники.	2	2			6	Тести, опитування есе
6.	Тема 6. Міжбюджетні відносини.	2				6	Тести, опитування практич. завдання
7.	Тема 7. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за бюджетні правопорушення.	2	2			6	Тести, опитування
8.	Тема 8. Правове регулювання державних доходів.	2				6	Тести, опитування есе
9.	Тема 9. Правова природа податку.	2	2			6	Тести, опитування практич. завдання
10.	Тема 10. Правове регулювання державних видатків та бюджетного фінансування.	2				6	Тести, опитування
11.	Тема 11. Правові основи державного кредиту, державних і муніципальних позик та державного і муніципального боргу.	2	2			6	Тести, опитування есе
12.	Тема 12. Правові основи державного страхування.	2				6	Тести, опитування практич. завдання
13.	Тема 13. Правове регулювання банківської системи України.	2	2			9	Тести, опитування
14.	Тема 14. Правові засади грошового обігу та розрахунків.	1				8	Тести, опитування есе
15.	Тема 15. Правові засади валютного регулювання і валютного контролю.	1				10	Тести, опитування практич. завдання
	Всього:	28	14	3	6	99	

**Структура залікового кредиту дисципліни «ФІНАНСОВЕ ПРАВО»
(заочна форма навчання)**

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Поняття, предмет, метод та система фінансового права.			9
2.	Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.	2		9
3.	Тема 3. Правові основи фінансового контролю в Україні.		2	9
4.	Тема 4. Бюджетне право і бюджетна система України.	2		9
5.	Тема 5. Бюджетний процес та його учасники.		2	9
6.	Тема 6. Міжбюджетні відносини.	2		9
7.	Тема 7. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за бюджетні правопорушення.			9
8.	Тема 8. Правове регулювання державних доходів.	2		9
9.	Тема 9. Правова природа податку.			9
10.	Тема 10. Правове регулювання державних видатків та бюджетного фінансування.			9
11.	Тема 11. Правові основи державного кредиту, державних і муніципальних позик та державного і муніципального боргу.			9
12.	Тема 12. Правові основи державного страхування.			9
13.	Тема 13. Правове регулювання банківської системи України.			10
14.	Тема 14. Правові засади грошового обігу та розрахунків.			10
15.	Тема 15. Правові засади валютного регулювання і валютного контролю.			10
	Всього:	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Практичне заняття 1.

Тема: Поняття, предмет, метод та система фінансового права.

Мета: Визначити поняття та предмет фінансового права. Проаналізувати систему та джерела фінансового права. Місце фінансового права в системі права України.

Питання для обговорення:

1. Поняття фінансового права.
2. Предмет та метод фінансового права.
3. Історія становлення фінансового права.
4. Принципи та функції фінансового права.
5. Система та джерела фінансового права.
6. Місце фінансового права в системі права України.

Практичне заняття 2.

Тема: Правові основи фінансового контролю в Україні.

Мета: Проаналізувати структуру фінансово-правової норми, їх класифікацію. Дослідити особливості фінансово-правових відносин та правовий статус суб'єктів.

Питання для обговорення:

1. Суть, основний зміст та значення фінансового контролю.
2. Види та методи фінансового контролю.
3. Поняття та види ревізій і перевірок.
4. Підстави та порядок проведення ревізій та перевірок, права та обов'язки сторін процесу перевірки чи ревізії.
5. Порядок оформлення результатів ревізій і перевірок.
6. Фінансовий моніторинг: поняття, види, підстави та порядок здійснення.
7. Організація та органи фінансового контролю.
8. Правова характеристика повноважень державних органів при здійсненні фінансового контролю.
9. Аудиторський фінансовий контроль.

Практичне заняття 3.

Тема: Бюджетний процес та його учасники.

Мета: Проаналізувати поняття та стадії бюджетного процесу. Дослідити складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів.

Питання для обговорення:

1. Поняття бюджетного процесу та його стадії.
2. Головні розпорядники, розпорядники та одержувачі бюджетних коштів.
3. Правове регулювання процедури державного бюджету України.
  - а) Складання проекту державного бюджету України.
  - б) Розгляд та прийняття державного бюджету України.
  - в) Виконання державного бюджету України.
  - г) Внесення змін до закону про державний бюджет України.
4. Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів.
5. Захищені видатки бюджету.

Практичне заняття 4.

Тема: Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за бюджетні правопорушення.

Мета: Проаналізувати повноваження Верховної Ради України по здійсненню контролю за дотриманням бюджетного законодавства та повноваження Комітету Верховної Ради України з

питань бюджету по контролю за дотриманням бюджетного законодавства. Дослідити порядок прийняття та оскарження рішення про накладення стягнення за бюджетне правопорушення.

Питання для обговорення:

1. Повноваження Верховної Ради України по здійсненню контролю за дотриманням бюджетного законодавства.
2. Повноваження Комітету Верховної Ради України з питань бюджету по контролю за дотриманням бюджетного законодавства.
3. Повноваження Рахункової палати по контролю за дотриманням бюджетного законодавства.
4. Повноваження Державної казначейської служби України по здійсненню бюджетного контролю.
5. Повноваження Державної фінансової інспекції України по здійсненню бюджетного контролю.
6. Відповідальність за бюджетні правопорушення.
7. Порядок прийняття та оскарження рішення про накладення стягнення за бюджетне правопорушення.

Практичне заняття 5.

Тема: Правова природа податку.

Мета: Проаналізувати поняття, ознаки, функції та принципи податку. Дослідити типи та особливості податкових систем.

Питання для обговорення:

1. Поняття податку і збору.
2. Функції і принципи податку.
3. Ознаки податку.
4. Поняття податкової системи. Типи та особливості податкових систем.
5. Класифікація податків та зборів.
6. Правовий режим неподаткових платежів до бюджету.

Практичне заняття 6.

Тема: Правові основи державного кредиту, державних і муніципальних позик та державного і муніципального боргу.

Мета: Визначити поняття, функції та види державного кредиту. Дослідити Правовідносини України з іноземними державами і міжнародними фінансово-кредитними організаціями в галузі державного кредиту.

Питання для обговорення:

1. Поняття, функції та види державного кредиту.
2. Внутрішній і зовнішній державний борг.
3. Державна позика як форма державного кредиту. Класифікація державних позик.
4. Правові основи державного кредитування.
5. Правовідносини України з іноземними державами і міжнародними фінансово-кредитними організаціями в галузі державного кредиту.

Практичне заняття 7.

Тема: Правове регулювання банківської системи України.

Мета: Надати правову характеристику банківської системи України. Дослідити правовий статус Національного банку України та комерційних банків.

Питання для обговорення:

1. Фінансово-правовий інститут регулювання банківської діяльності.
2. Правова характеристика банківської системи України.
3. Правовий статус Національного банку України.
4. Правовий статус комерційних банків.
5. Банківське регулювання і банківський нагляд.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання.

КПІЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням. КПІЗ є одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом. КПІЗ виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських та практичних занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу «Фінансове право» в цілому.

Метою КПІЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з курсу «Фінансове право» та розвиток навичок самостійної роботи.

Керівник курсу призначає кожному студенту відповідний варіант КПІЗ відповідно до встановленого переліку. КПІЗ видається студенту у перші два тижні навчання та виконується впродовж семестру у відповідності до встановлених графіків, дотримання яких є необхідною передумовою допуску до здачі змістових модулів.

Підготовка КПІЗ включає такі етапи:

- вивчення навчальної літератури за темою(ми) КПІЗ;
- складання структури (схеми) КПІЗ відповідно до розділів типового робочого зошита;
- підбір і вивчення спеціальних літературних, наукових джерел та законодавства;
- оформлення списку використаних джерел;
- консультації з викладачем;
- передання роботи викладачеві для оцінювання.

Пропоновані види КПІЗ (на вибір студента)

I. Наукова робота із вузької проблематики курсу (тема наукової роботи може бути запропонована самим студентом та узгоджена з науковим керівником (викладачем)).

II. Реферат з теми (на вибір із пропонуваної тематики).

1. Система і джерела фінансового права.
2. Фінансово-правові норми, їх зміст, особливості та види.
3. Фінансово-правові відносини, їх зміст і особливості.
4. Суб'єкти фінансового права і фінансових правовідносин.
5. Суть і призначення фінансового контролю.
6. Види фінансового контролю.
7. Методи фінансового контролю.
8. Види фінансового контролю в залежності від фактору часу проведення контролю.
9. Обов'язковий та добровільний фінансовий контроль.
10. Класифікація видів фінансового контролю за суб'єктивним складом органів, що його здійснюють.
11. Система фінансового моніторингу в Україні.
12. Порядок та підстави проведення ревізій та перевірок органами ДКРС.
13. Підстави та порядок проведення позапланових ревізій та перевірок органами ДПС.
14. Організація та органи фінансового контролю.
15. Повноваження державних органів при здійсненні фінансового контролю.
16. Парламентський фінансовий контроль.
17. Контрольні функції Президента України в сфері фінансової діяльності.
18. Контрольні функції Кабінету Міністрів України.
19. Фінансовий контроль на регіональному рівні.
20. Спеціальні контрольні служби: Державне казначейство України, Державна контрольно-ревізійна служба України, Державна податкова адміністрація України.
21. Контрольні функції Національного банку України.
22. Внутрішньогосподарський фінансовий контроль.
23. Аудиторський фінансовий контроль.

III. Розв'язування та складання практичних ситуативних задач

IV. Складання тестових завдань

V. Анотація прочитаної додаткової літератури з дисципліни

VI. Пошук бібліографії та складання бібліографічного опису із тематики курсу

VII. Варіанти завдань, які можуть бути запропоновані студентам для виконання

7. Самостійна робота
(денна форма навчання)

1.	Тема 1. Поняття, предмет, метод та система фінансового права.	6
2.	Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.	6
3.	Тема 3. Правові основи фінансового контролю в Україні.	6
4.	Тема 4. Бюджетне право і бюджетна система України.	6
5.	Тема 5. Бюджетний процес та його учасники.	6
6.	Тема 6. Міжбюджетні відносини.	6
7.	Тема 7. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за бюджетні правопорушення.	6
8.	Тема 8. Правове регулювання державних доходів.	6
9.	Тема 9. Правова природа податку.	6
10.	Тема 10. Правове регулювання державних видатків та бюджетного фінансування.	6
11.	Тема 11. Правові основи державного кредиту, державних і муніципальних позик та державного і муніципального боргу.	6
12.	Тема 12. Правові основи державного страхування.	6
13.	Тема 13. Правове регулювання банківської системи України.	9
14.	Тема 14. Правові засади грошового обігу та розрахунків.	8
15.	Тема 15. Правові засади валютного регулювання і валютного контролю.	10
	Разом:	99

(заочна форма навчання)

1.	Тема 1. Поняття, предмет, метод та система фінансового права.	9
2.	Тема 2. Фінансово-правові норми та фінансово-правові відносини.	9
3.	Тема 3. Правові основи фінансового контролю в Україні.	9
4.	Тема 4. Бюджетне право і бюджетна система України.	9
5.	Тема 5. Бюджетний процес та його учасники.	9
6.	Тема 6. Міжбюджетні відносини.	9
7.	Тема 7. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за бюджетні правопорушення.	9
8.	Тема 8. Правове регулювання державних доходів.	9
9.	Тема 9. Правова природа податку.	9
10.	Тема 10. Правове регулювання державних видатків та бюджетного фінансування.	9
11.	Тема 11. Правові основи державного кредиту, державних і муніципальних позик та державного і муніципального боргу.	9
12.	Тема 12. Правові основи державного страхування.	9

13.	Тема 13. Правове регулювання банківської системи України.	10
14.	Тема 14. Правові засади грошового обігу та розрахунків.	10
15.	Тема 15. Правові засади валютного регулювання і валютного контролю.	10
Разом:		138

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ТРЕНІНГУ

Тренінг з дисципліни «Фінансове право» проводиться у навчальному процесі підготовки бакалаврів права з метою вироблення практичних навичок роботи у команді, розвитку здатності прогнозувати поведінку інших учасників та освоєння методів групової комунікації у вирішенні відповідних завдань.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

Підведення підсумків. Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Питання тренінгу:

- ✓ Поняття і значення бюджету для функціонування держави. Бюджетний період.
- ✓ Поняття бюджетного права. Особливості бюджетно-правових відносин.
- ✓ Склад бюджетного законодавства.
- ✓ Верховна Рада України у бюджетному процесі.
- ✓ Міжбюджетні трансферти.
- ✓ Принципи бюджетної системи України.
- ✓ Доходи і видатки державного бюджету України.
- ✓ Надходження та витрати місцевих бюджетів.
- ✓ Складання проекту державного бюджету України.
- ✓ Розгляд та прийняття державного бюджету України.
- ✓ Виконання державного бюджету України.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- есе;
- ректорська контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%
1. Усне опитування під час заняття (3 теми по 10 балів = 30 балів). 2. Письмова робота = 70 балів.	1. Усне опитування під час заняття (12 тем по 5 балів = 60 балів). 2. Письмова робота = 40 балів.	1. Активна участь у тренінгах, презентації та самопрезентації = 20 балів. 2. Написання КПЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КПЗ = 30 балів.	1. Тестові завдання (25 тестів по 2 бали за тест) – макс. 50 балів. 2. Завдання 1 – макс. 25 балів. 3. Завдання 2 – макс. 25 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вид методичного забезпечення	Номер теми
<i>Мультимедійний проектор Epson EB-S05</i>	1-15
<i>Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)</i>	1-15

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА:

Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради (ВВР). 1996. № 30. Ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України від 8.07.2010 р. Відомості Верховної Ради України. 2010. №50-51. Ст. 572.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI. Голос України. 2010. С. 229-230.
4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
5. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. №40. Ст. 365.
7. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. №24. Ст. 170.
9. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. №29. Ст. 238.
10. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю: Закон України від 26.01.1993 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
11. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>.
12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. №32. Ст. 1457.
13. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268.
14. 15. Артюх О. В., Ільющенкова В. В. BEPS як план дій в рамках ОЕСР: міжнародний досвід. Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «Л'ОГОС. Мистецтво наукової думки». 2019. №5. С. 6-9.
16. Букринський Б. В., Лайко О. І., Талпа В. П. Податкові інструменти стимулювання інвестиційного розвитку: світовий досвід та національні реалії. Економічні інновації. 2018. № 66. С. 32-43.
17. Гаврилюк Р. «Правовий механізм податку» чи «юридична конструкція податку»: дискусійні питання теорії та методології. Право України. 2008. № 6. С. 110-115.
18. Гаврилюк Р. Юридична конструкція податку. Право України. 2006. № 4. С. 113-117.
19. Гарбінська-Руденко А. В. Правові аспекти врегулювання подвійного оподаткування між Україною та окремими зарубіжними країнами. Порівняльно-аналітичне право. 2018. № 5. С. 200-203.
20. Гетьманцев Д., Блажівська Н. Судові доктрини, що потребують перегляду з адміністративно-процесуального погляду. Право України. 2018. № 2. С. 84-101.
21. Греца Я. В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування: зарубіжний досвід та українська практика : монографія. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2020. 420 с.
22. Іванов Ю. Б., Швабій К. І. Нагальні проблеми формування державної податкової політики в Україні. Фінанси України. 2017. № 5. С. 39-52.
23. Касьяненко Л. М. Правове регулювання відповідальності за порушення бюджетного законодавства в Україні та Білорусі: порівняльний аналіз. Фінансове право. 2015. № 3. С. 13-17.

24. Косенкова А. Розвиток концепції бенефіціарного власника при імplementації плану BEPS в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 8. С.128-133.

25. Крутова А. С., Нестеренко О. О. Методологічні засади формування звіту в розрізі країн у рамках реалізації вимог плану дій BEPS в Україні. Бізнесінформ. 2019. № 9. С. 210-217.

26. Лещенко Р. М. Фінансово-правове регулювання офшорних механізмів: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 316 с.

27. Мудрак Н.О. Національні механізми боротьби з ухиленням від оподаткування через офшорні юрисдикції в країнах ОЕСР. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип. 25. ч. 2. С. 5-11.

28. Орлеан А. Адаптація законодавства України у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, до законодавства ЄС. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2017. № 2. С. 127-135.

29. Сардак С. Е., Ситнік А. І. Вплив офшорних зон на економіку держави (на прикладі України). Інфраструктура ринку. 2018. Вип. 25. С. 52-57.

30. Фінансове право в умовах цифрової трансформації: колективна монографія / за заг. ред.Т. А. Латковської. Чернівці: Технодрук, 2021. 418 с.

31. Фінансове право України: альбом схем: навч. посібник / Л. М. Касьяненко, А. В. Цимбалюк, Ю. О. Фоменко; за ред. Л. М. Касьяненко. Київ: Алерта, 2014. 270 с.

32. Фінансове право України: навчальний посібник. М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. М. Проць, Р. М. Скриньковський, Ю. Р. Лозинський. Львів: СПОЛОМ, 2022. 394 с.

РЕСУРСИ ІНТЕРНЕТ

1. <http://www.rada.kiev.ua>. – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua>. - Офіційний сайт Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua>. – Урядовий портал.
4. <http://www.minfin.gov.ua>. - Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
5. <http://www.ac-rada.gov.ua>. - Офіційний сайт Рахункової палати України.
6. <http://www.bank.gov.ua>. - Офіційний сайт Національного банку України.
7. <http://treasury.gov.ua>. - Офіційний сайт Державної казначейської служби України.
8. <http://www.dkrs.gov.ua>. - Офіційний сайт Державної фінансової інспекції України.